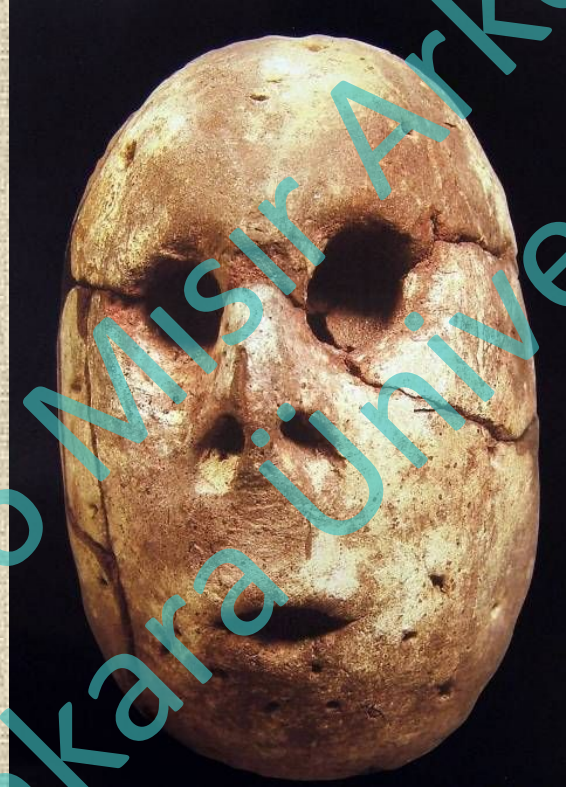

PRT 316 – MISIR ARKEOLOJİSİ

PRT 316 - MISIR ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu

Ders 2: Mısır'ın Epipaleolitik ve Neolitik Çağ Kùltürleri

Ankara Üniversitesi

Dil ve Tarih – Cođrafya Fakùltesi

Arkeoloji Bölümü

Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı

MISIR

SAHRA ÇÖLÜ ERKEN NEOLİTİK KÜLTÜRLERİ Nabta Playa ve Bir Kiseiba

Erken Neolitik (M.Ö. 8800-6800)

Orta Neolitik (M.Ö. 6800-5100)

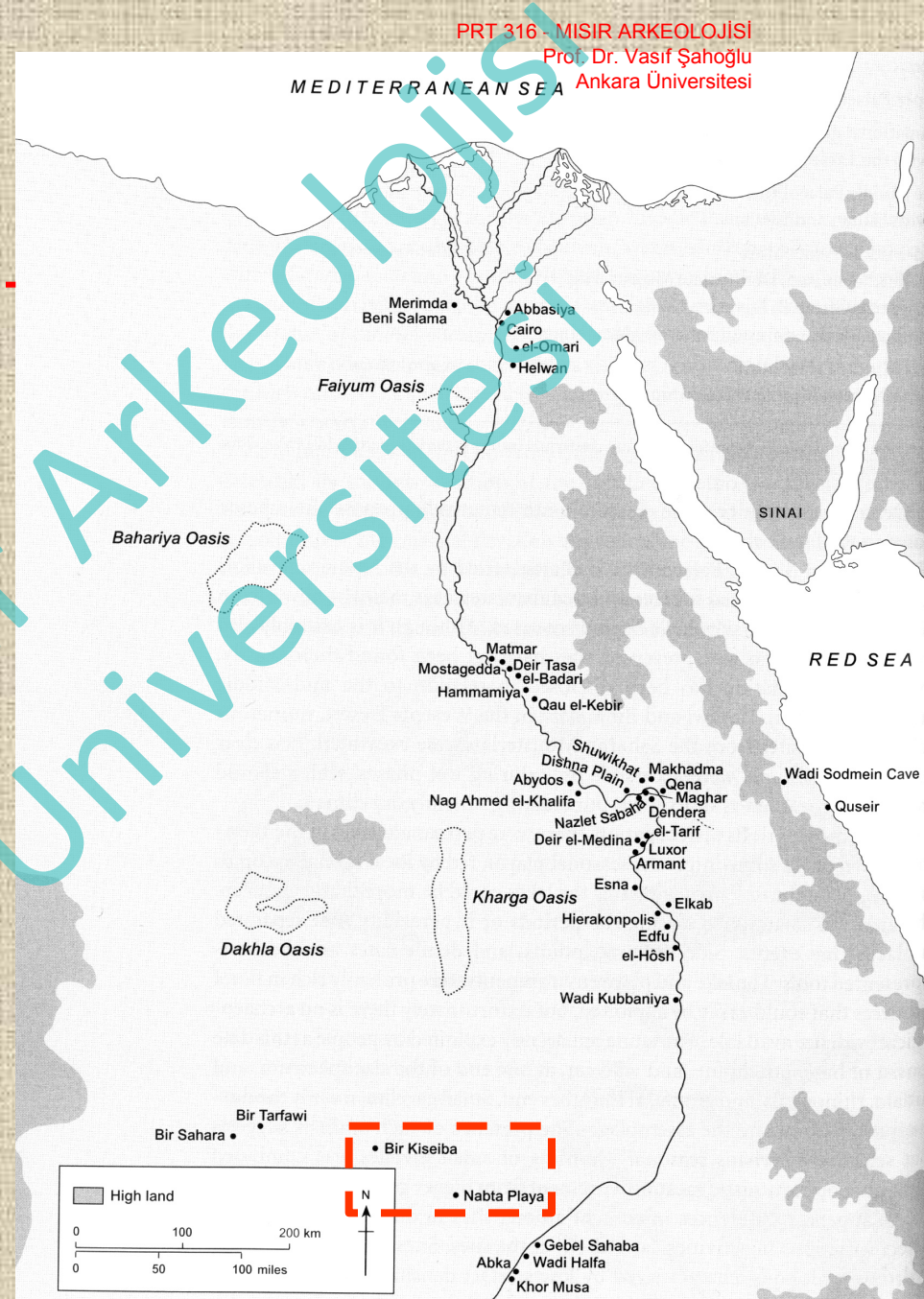
Geç Neolitik (M.Ö. 5100-4700)

Batı çölü Orta Paleolitik Çağ'ın sonlarına doğru tamamen terk edilmişti. Ve insanlar M.Ö. 9300lerde tekrar bu bölgeye dönmüştür. Bu yeni insanların olasılıkla Nil Vadisi'nin güneyinden Nubia Bölgesinden geldikleri düşünülmektedir. Özellikle taş aletlerdeki benzerlikler bunu yansıtmaktadır.

Nısır'ın en erken Neolitik kültürleri, Batı Çölünde ortaya çıkmıştır. Ancak bu Neolitik kültürlerin bir özelliği Sahara Neolitliğinde tarımın henüz başlamamış olduğudur.

Sahara Neolitliği'nde tarımın olmayıp sadece seramiğin olması, bazı bilim adamlarının bu dönemi kısaca "Seramik" olarak da tanımlamasına neden olmuştur.

Sahara Neolitliğinde iki ana dönem bulunmaktadır. Bunlardan birincisi M.Ö. 8800 – 6800 yıllarına verilen Erken Neolitik Dönemdir. İkincisi ise M.Ö. 6500 – 5100 yıllarına tarihlenen Orta Neolitik ve M.Ö. 5100-4700 yıllarına tarihlenen Geç Neolitikdir.

MISIR

SAHRA ÇÖLÜ ERKEN NEOLİTİK KÜLTÜRLERİ

Nabta Playa ve Bir Kiseiba

Erken Neolitik (M.Ö. 8800-6800)

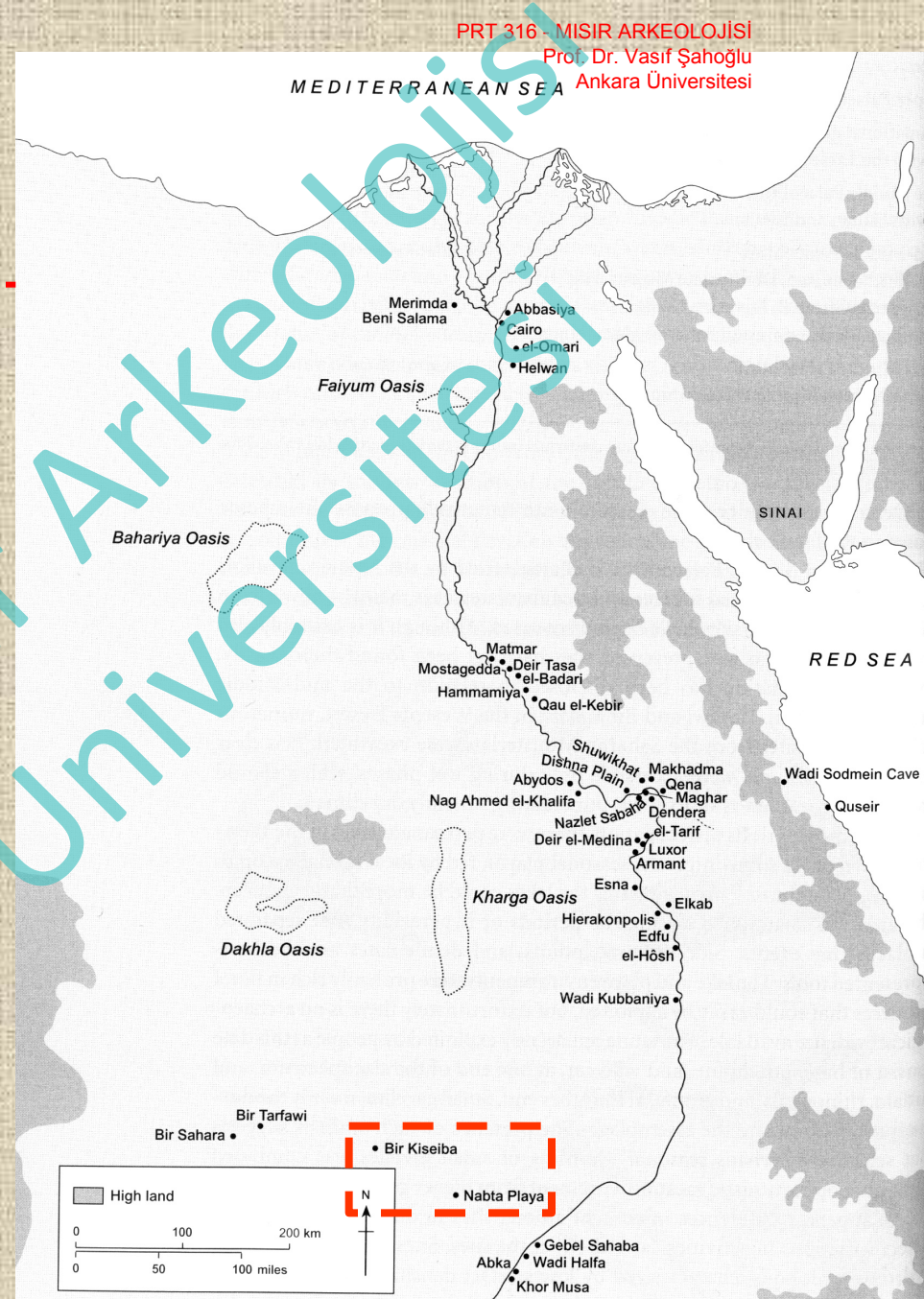
Orta Neolitik (M.Ö. 6800-5100)

Geç Neolitik (M.Ö. 5100-4700)

Erken Neolitik (M.Ö. 8800 – 6800)

Erken Neolitikle ilgili en iyi bilgiler Nabta Playa ve Bir Kiseiba'dan gelmektedir. Bu döneme tarihlenen yerleşmelerin birçoğu kısa süreli avcı toplayıcı topluluklara ait kamp yerleşmeleridir. Büyük yerleşmelerin sayısı azdır.

Tüm Erken Neolitik yerleşmelerde, en erken olanlarda bile az sayıda olmasına rağmen seramik örnekleri ele geçmiştir. Seramik örnekleri çok basit formlara sahiptir ancak bunlar dikkatli bir şekilde yapılmış ve iyi fırınlanmış örneklerdir. Seramiğin bir özelliği tüm örneklerin boya bezeli olmasıdır. Genellikle seramik yüzeyinin tamama yakını kazıma çizgiler ve noktalarla bezenmektedir.

MISIR

SAHRA ÇÖLÜ ERKEN NEOLİTİK KÜLTÜRLERİ

Nabta Playa ve Bir Kiseiba

Erken Neolitik (M.Ö. 8800-6800)

Orta Neolitik (M.Ö. 6800-5100)

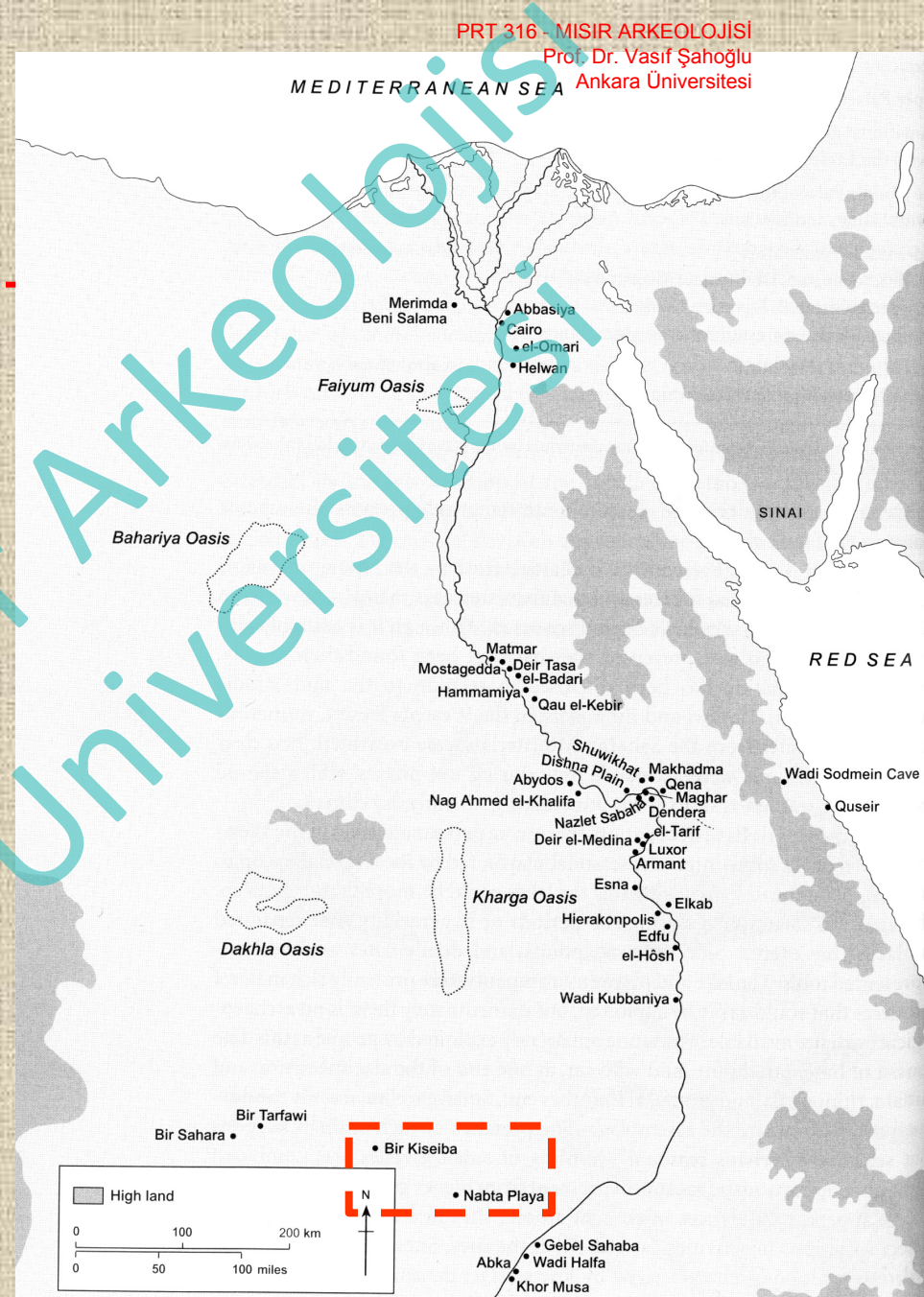
Geç Neolitik (M.Ö. 5100-4700)

Orta ve Geç Neolitik (M.Ö. 6800 – 5100 ve 5100-4700)

Bu dönemde batı çölünde yaşayan insan sayısı bir önceki döneme göre çok artmıştır. Çok sayıda iskân yeri tespit edilmiştir. Bunların çoğu küçük olmasına karşın bazı büyük merkezler de vardır.

M.Ö. 5100'den önceye tarihlenen seramik örnekleri daha çok Khartoum geleneğinin devamı olarak görülmektedir. Ancak seramik bezemelerine bakıldığında bunların daha karışık motiflerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

Nabta Playa ve Bir Kiseiba'da M.Ö. 4900'lü yıllardan önce bu seramik türü ortadan kaybolmuş ve onun yerine perdahlı ve iyice düzeltilmiş bir seramik türü ilk kez ortaya çıkmıştır. Bu seramik örneklerin büyük bir bölümünün üst kısmı siyah renklidir. Bu yeni seramik geleneğinin bir anda Batı Çölünde ortaya çıkıyor olması, Nil Vadisindeki Süلالeler Öncesi Dönemin kökeni hakkında önemli bilgiler vermektedir.

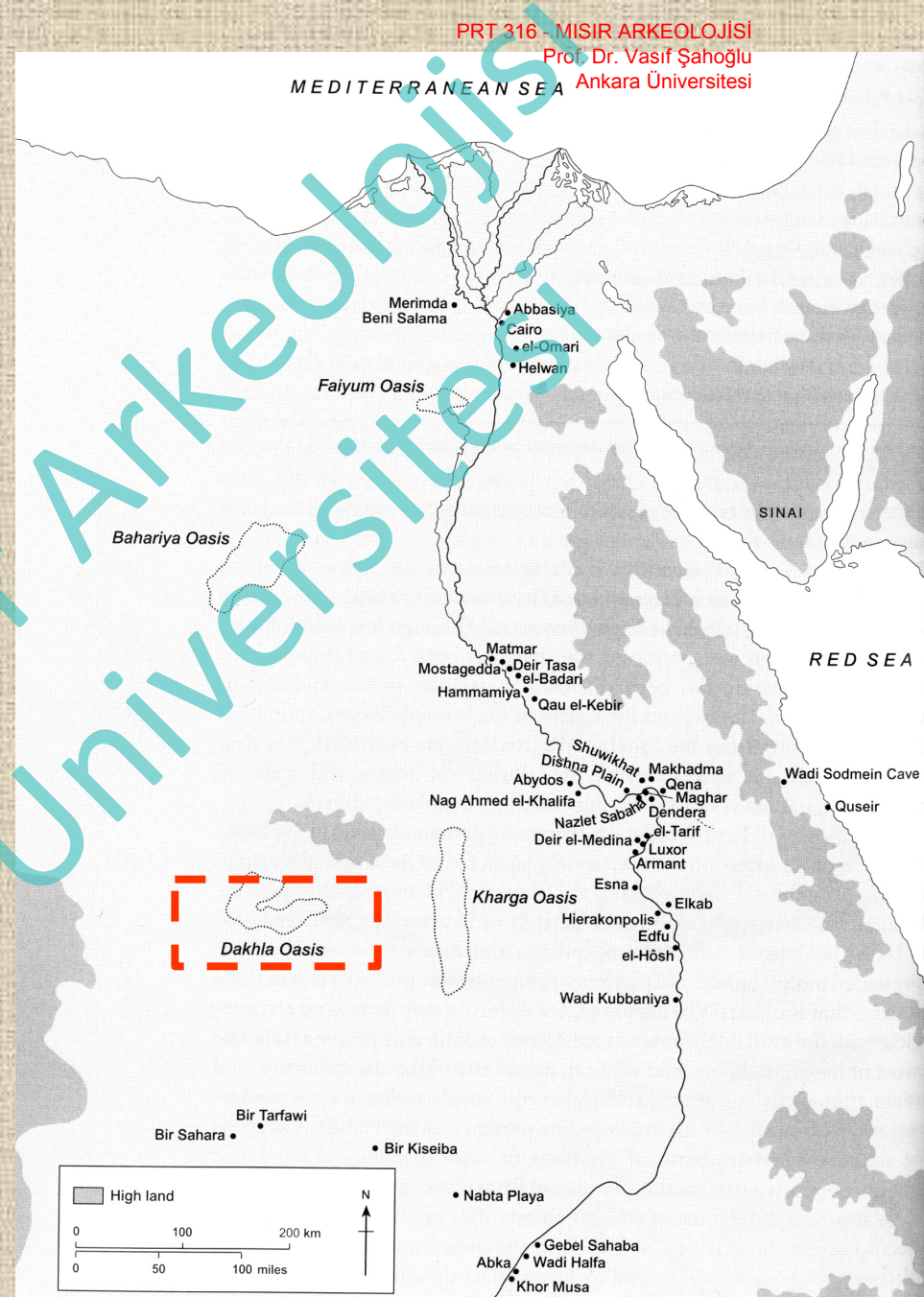
Dakhla Vahası Neolitik Çağ Kültürleri

Dakhla Vahası da Nabta bölgesine yakın, yine Batı Çölünde yer alan ve yerleşmeye uygun olan bir alandır. Bu vaha içerisindeki ana yerleşim evreleri, Masara, Bashendi ve Sheikh Muftah olarak adlandırılmıştır.

Masara evresi, Nabta Playa ve Bir Kiseiba'nın Erken Neolitik kültürleri ile benzerlikler göstermektedir ve paraleldir.

Orta ve Geç Neolitiğe tarihlenen Bunu takip eden Bashendi ve Sheikh Muftah kültürleri ise hanedanlık dönemine kadar devam etmektedir. Bashendi kültürünün taş endüstrisi Orta ve Geç Neolitik dönem örnekleri ile benzerlikler göstermektedir.

Nil Vadisi Epipaleolitik Çağ Kültürleri

M.Ö. 7000lerden itibaren Nil vadisi tekrar iskan edilmeye başlamıştır. Ancak yine de Epipaleolitik yerleşmelerin sayısı oldukça sınırlıdır.

Elkabian ve Qarunian olarak adlandırılan kültürler tespit edilebilmiştir. Epipaleolitik dönemde, avcılık, balıkçılık ve toplayıcılık üzerine kurulu olan Paleolitik yaşam biçiminin devam ettiği görülmektedir.

ELKABIAN KÜLTÜRÜ

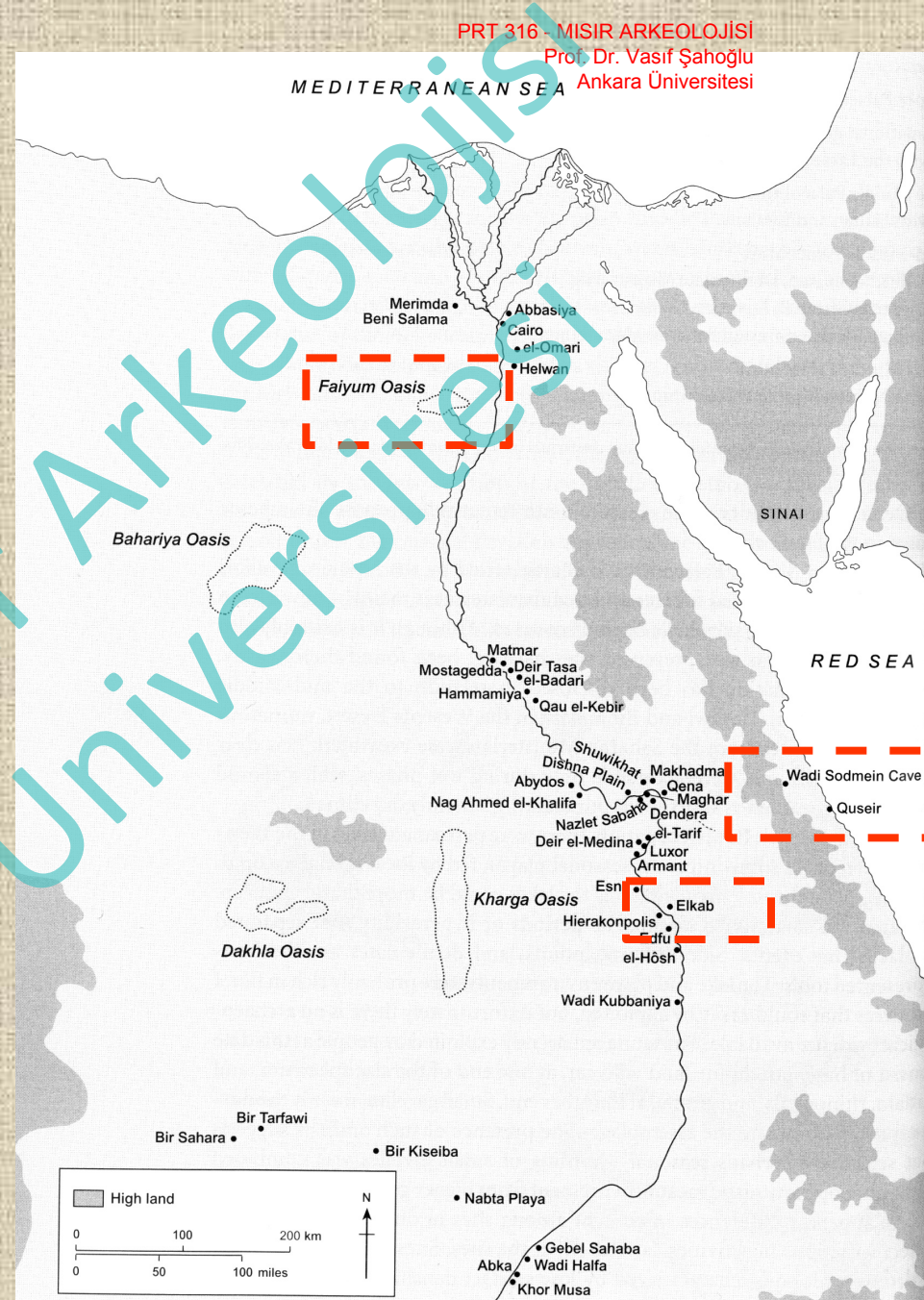
Elkab'da tespit edilen birkaç Epipaleolitik merkez, M.Ö. 7000 – 6000 yıllarına tarihlenmektedir ve oldukça iyi korunmuş durumdadır. Eldeki kanıtlar burada yaşayan insanların avcılık yanında balıkçılık yaptığını göstermektedir.

Çölün doğusundaki Quseir yakınlarında Wadi Sodmein'de bir Elkabian yerleşmesinin bulunması, bu kültürü yaratan insanların Nil Vadisi boyunca doğu – batı yolları üzerinde dolaşarak avcılık ve balıkçılıkla uğraşan göçebe insanlar olduklarını göstermektedir.

QARUNIAN KÜLTÜRÜ

Qarunian ismi, Fayyum B kültürünün yeniden adlandırılmasıdır. Qarunian kültürleri, Fayyum vadisindeki gölün olduğu bölgede yer almıştır.

Qarunian kültürünün mikrolitik endüstrisi Elkabian kültürü ile Batı Çölünün Erken Neolitik Kültürleri ile paralellik göstermektedir.

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kültürleri

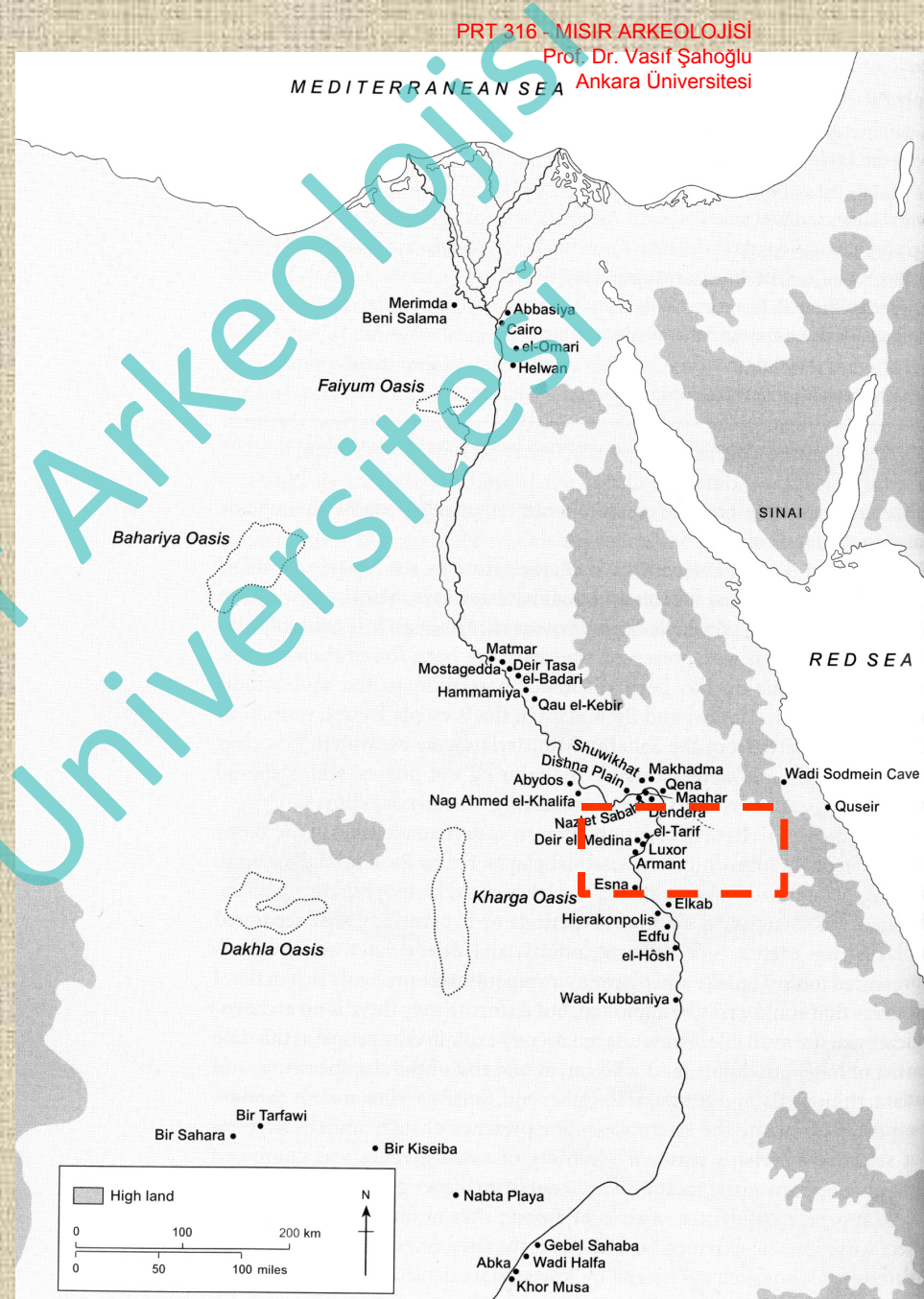
Nil vadisinde Doğu ve Batı çöllerinde yaşanan Elkabian ve Qarunian kültürleri dışında insanların yaşamı ile ilgili bilgilerimiz oldukça kısıtlıdır. Özellikle M.Ö. 7000 ile 5400 arasındaki dönemle ilgili bilgilerimiz yok denecek kadar azdır.

TARIFIAN Kültürü (M.Ö. 4800)

El Tarif ve Armant

Tarifian kültürünün en önemli özelliği, Epipaleolitik taş endüstrileri ile Neolitik taş endüstrilerinin bir arada görülmesidir. Seramik sayıca çok azdır. Tarım ve hayvan yetiştiriciliğine dair kanıtlar bulunmamaktadır.

Ekonominin temeli avcı toplayıcılıktır.

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kültürleri

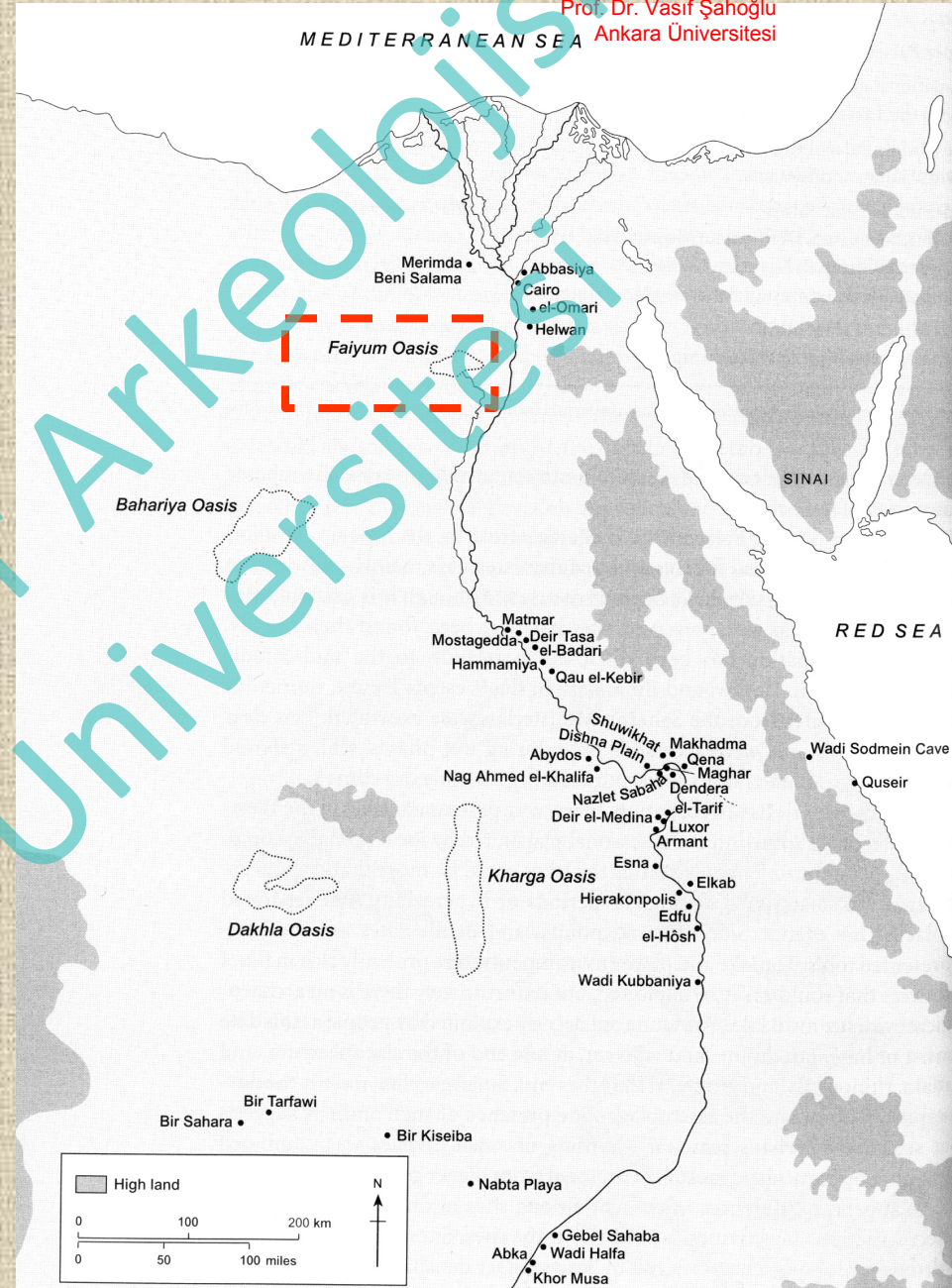
FAYYUM (M.Ö. 5450-4400)

Fayyum kültürü, M.Ö. 5450 ve 4400 yılları arasında yaşayan bir kültürdür. Bu dönemde yaşayan insanlar Fayyum gölü çevresinde oturmaktaydı. Özellikle Kom W ve Kom K isimli alanlar, bu kültürle ilgili önemli bilgiler vermiştir.

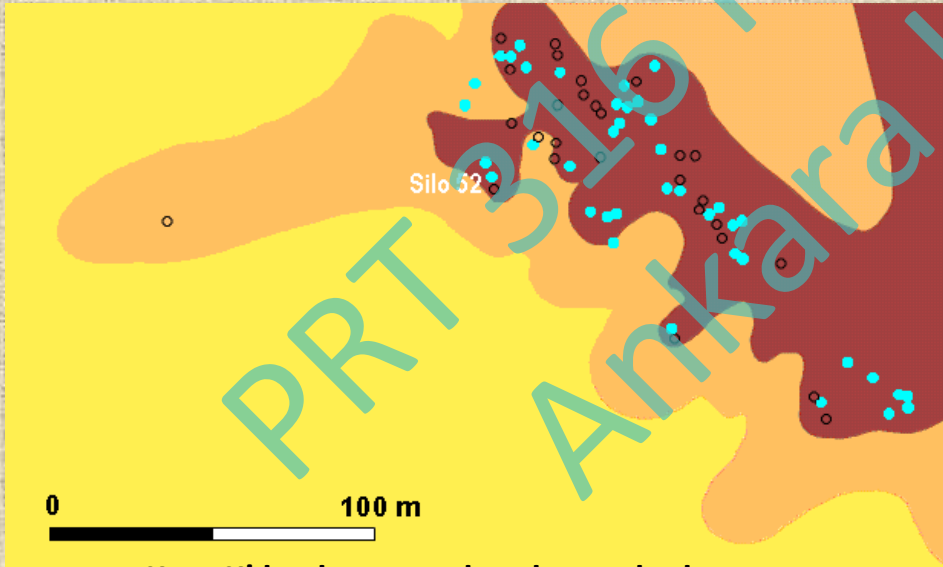
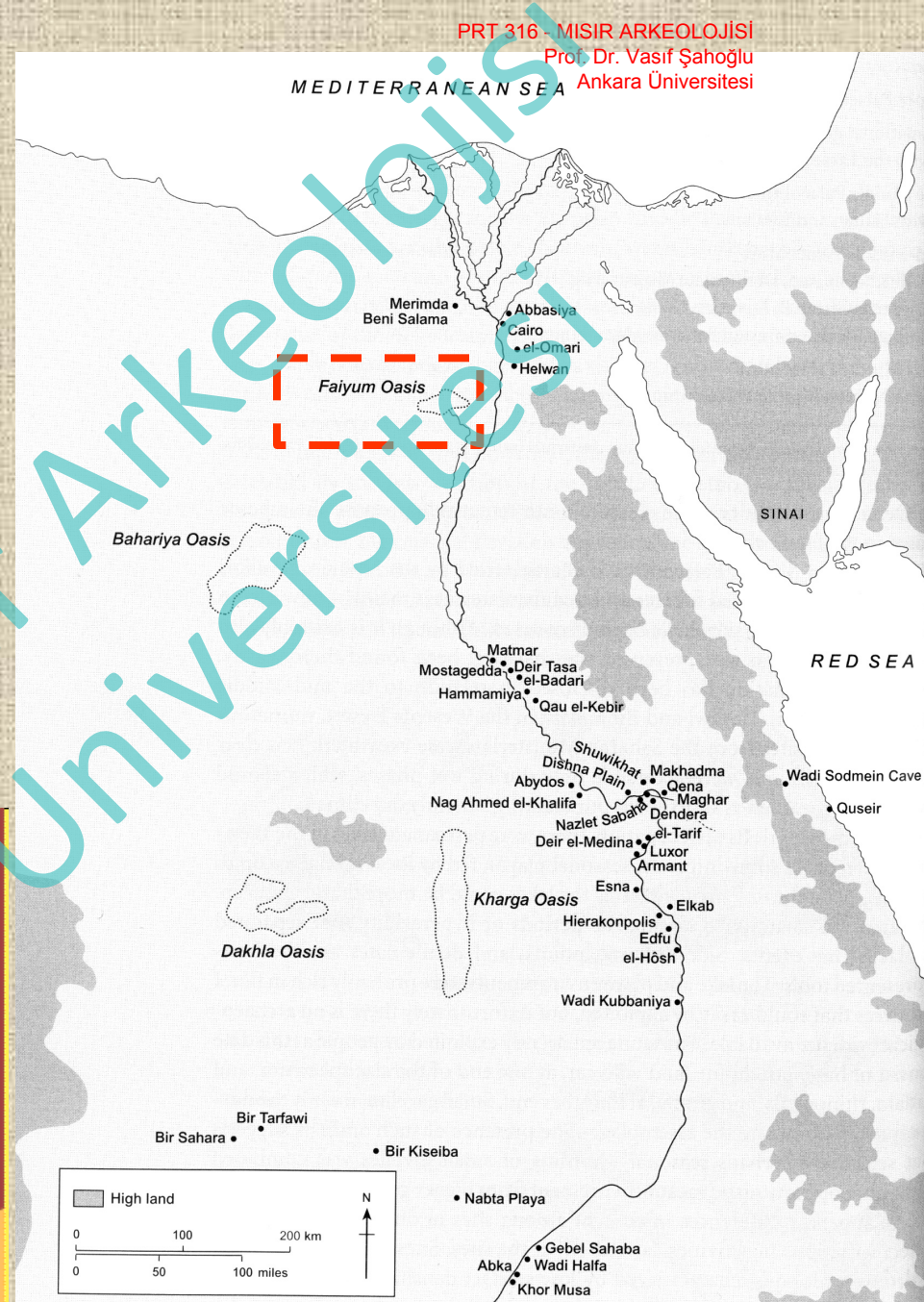
Fayyum'da (özellikle Kom K'de) gruplar halinde genellikle hasırla kaplanmış depolama çukurları açığa çıkarılmıştır. Fayyum bulguları bugün için, Mısır tarihinde tarım yapıldığına dair en erken kanıtları vermektedir.

PRT 316 - MISIR ARKEOLOJISI
Prof. Dr. Vasif Şahoglu
Ankara Üniversitesi

Nil Vadisi Neolitik Kültürleri

FAYYUM (M.Ö. 5450-4400)

Kom K'da ele geçen depolama alanları

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kùltürleri

FAYYUM (M.Ö. 5450-4400)

Fayyum dönemi seramiği bezemesiz, basit bir seramik türüdür. Az sayıda örnek kırmızı astarlıdır.

UC2523

KODAK Color Control Patches

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasıf Şahoğlu
Ankara Üniversitesi

2948

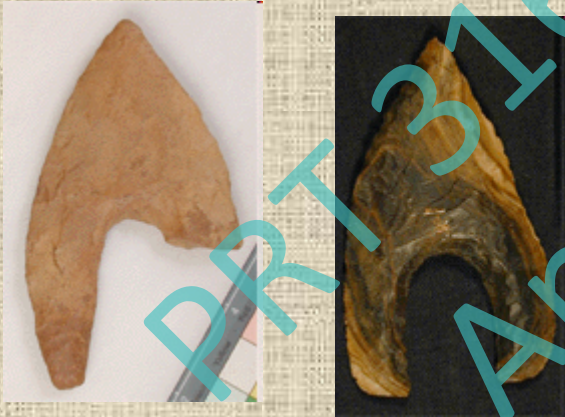
U.C.2805

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kültürleri

FAYYUM (M.Ö. 5450-4400)

Taş endüstrisi arasında ok uçları, çakmaktaşı baltalar, ve kesicilerden oluşmaktadır.

Ok uçları

Çakmaktaşı Baltalar

Dilgiler

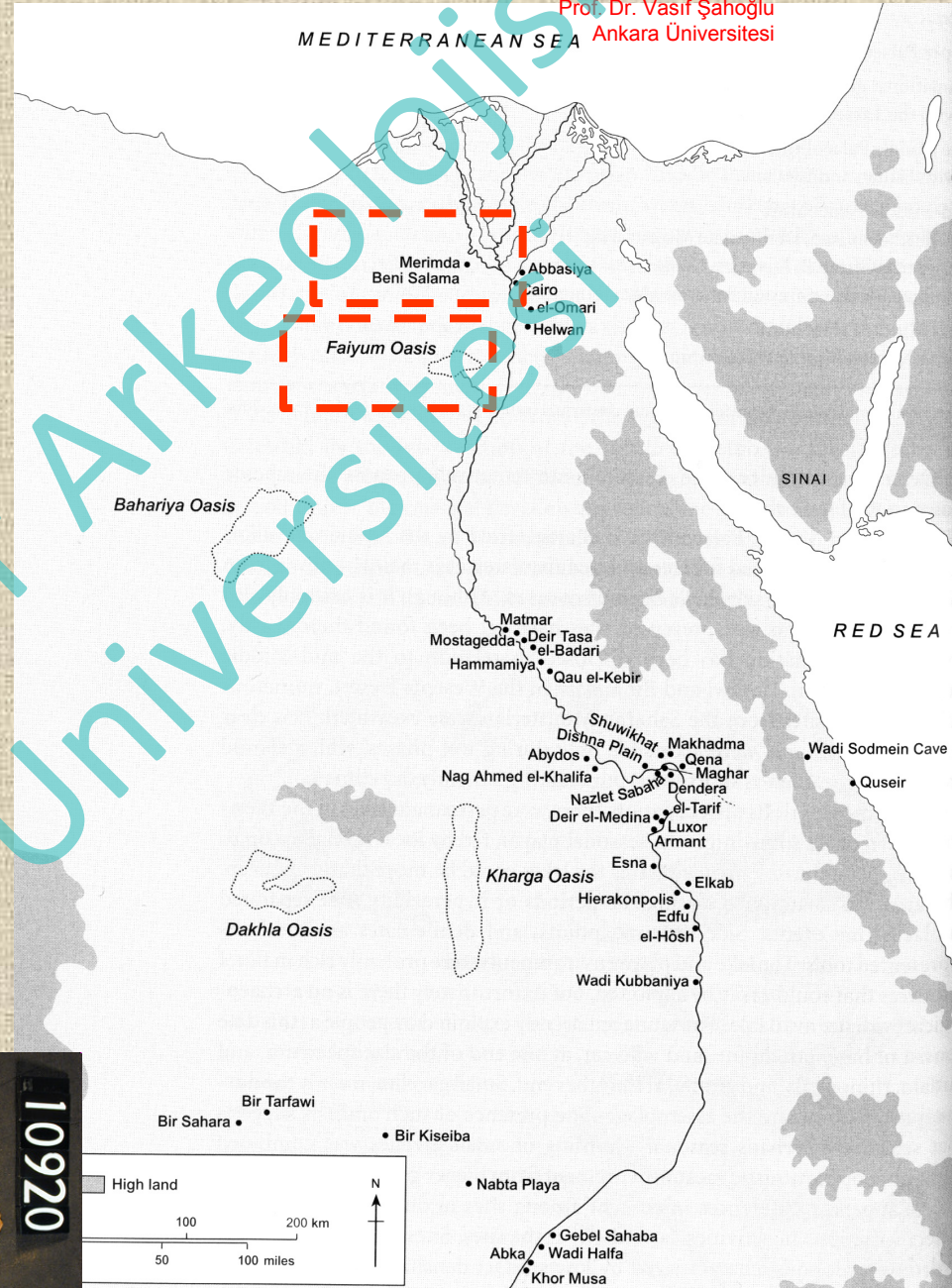
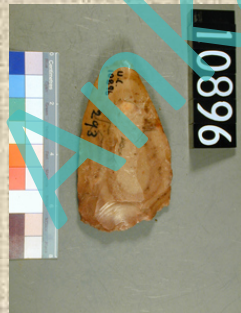

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kültürleri

Merimde Kültürü

PRT 316 - MİSİR ARKEOLOJİSİ
Prof. Dr. Vasif Şahoglu
Ankara Üniversitesi

Fayyum dönemi ile paralel bir diğer kültür Merimde kültürüdür. Bu kültür de ismini Kuzeydeki Merimde Beni Salama isimli merkezden almaktadır. Merimde kültürünün ikinci yarısı, Fayyum ve Badari kültürleriyle çağdaştır.

Nil Vadisi Neolitik Çağ Kültürleri

Merimde Kültürü

Fayyum dönemi ile paralel bir diğer kültür Merimde kültürüdür. Bu kültür de ismini Kuzeydeki Merimde Beni Salama isimli merkezden almaktadır. Merimde kültürünün ikinci yarısı, Fayyum ve Badari kültürleriyle çağdaştır.

©Alain Guilleux
<http://alain.guilleux.free.fr>

Mısır'daki en erken insan tasviri de bu kültüre ait olarak ele geçmiştir.

